

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 615

van **MAXIM VEYS**

datum: 2 februari 2024

LYDIA PEETERS

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Preventief overstromingsbeleid Westhoek - Advies taskforce

Op 23 januari vond een hoorzitting plaats met de Taskforce Weerbare Westhoek over het advies aan de Vlaamse Regering naar aanleiding van de wateroverlast in het IJzerbekken van november 2023. Verschillende leden van de taskforce gaven een toelichting.

Op een groot aantal vragen kreeg ik echter geen concreet antwoord. Om die reden wil ik die wel nog achterhalen via deze schriftelijke vraag aan de voogdijminister van De Vlaamse Waterweg (DVW), de minister van Leefmilieu en Natuur en de minister van Landbouw.

1. Beschouwt de minister het advies en de 70 kortetermijnacties als beslist beleid?
 - a) Dhr. Danckaerts gaf aan dat een totaalbudget van 80 miljoen euro ter beschikking gesteld moet worden, en specificeerde dat het om de volgende middelen gaat: 10 miljoen (bevoegdheden minister Brouns), 50 miljoen (bevoegdheden minister Peeters), 5 miljoen van de provincie West-Vlaanderen, 15 miljoen (bevoegdheden minister Demir).
 - I. Klopt dat bedrag en de verdeling?
 - II. Zijn er bijkomende middelen nodig of gaat het om verschuivingen van budgetten? Als het om verschuivingen gaat, vanwaaruit worden zij verschoven?
 - b) Graag een overzicht van het budget voor investeringen in waterinfrastructuur in het IJzerbekken voor de jaren 2014 tot 2023.
 - c) Welk aandeel van de middelen van de Blue Deal gaat naar West-Vlaanderen? Graag een opsplitsing per bekken.
2. Tijdens de hoorzitting werd gepleit voor een structureel Waterzekerheidsfonds.

Is de minister het ermee eens dat dit nodig is? Zal de minister een voorstel doen aan de ministerraad voor de oprichting ervan tijdens deze legislatuur?
3. De taskforce heeft een bijzondere samenstelling. Er is geen vertegenwoordiging vanuit de natuurbeweging. Nochtans stelde de co-voorzitter dat het advies geënt is op de algemene principes van het Waterwetboek.
 - a) Hoe rijmt dat met het participatiebeginsel (8e beginsel)?

- b) Wordt de natuurbeweging nog achteraf geconsulteerd?
 - c) Vindt de minister van Leefmilieu dit een goede zaak?
 - d) Waarom werd niemand van de natuurbeweging betrokken bij de taskforce?
4. Er wordt gesteld dat lokale expertise zeer belangrijk wordt geacht. Specifiek bij sluiswachters is dat van tel. Nochtans is De Vlaamse Waterweg bezig met het plan Dynamisch Peilbeheer, waarbij alle sluizen op afstand (digitaal/elektronisch) zullen worden bediend.
- a) Vloekt dat niet met het geclaimde 'belang van lokale expertise'?
 - b) Welk plan is er voor de sluizen op het IJzerbekken? Vanwaaruit zullen zij worden bediend? Hoe zullen de noodzakelijke lokale interventies gebeuren?
 - c) Graag een overzicht van het aantal lokale mensen op het terrein per deelgebied/perceel. Graag sinds 2014 tot nu, uitgedrukt in koppen en voltijdsequivalenten (vte's).
5. Ook op vragen over het totale aantal sluizen, het onderhoud en de leeftijd ervan kwamen geen concrete antwoorden. Nochtans staan in de kortetermijnacties werken aan 10 sluizen op het IJzerbekken opgesomd, goed voor een investeringsbudget van 10,95 miljoen euro.
- a) Graag een overzicht van alle sluizen en stuwen op het IJzerbekken, met een overzicht van de leeftijd, de timing van de laatste onderhoudswerken en/of investeringen, en de afvoercapaciteit waarop ze vandaag werken.
 - b) Graag een overzicht van de sluizen en stuwen in slechte staat die vandaag niet meer functioneren.
6. Tijdens de wateroverlast in de Westhoek was een aanvoer van pompen vanuit Antwerpen vereist om voldoende afvoercapaciteit te verkrijgen.
- a) Hoeveel van dergelijke pompen heeft het Vlaamse Gewest in eigendom en zijn er beschikbaar? Welke capaciteit hebben de pompen?
 - b) Kan de Vlaamse overheid met dat aantal pompen twee situaties van wateroverlast tegelijk aan?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhair Demir (313), Lydia Peeters (615), Jo Brouns (234).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 615 van 2 februari 2024
van **MAXIM VEYS**

1. De Vlaamse Regering heeft het nodige budget vrijgemaakt voor waterbeheersing in de Westhoek conform volgende verdeelsleutel: 50 miljoen euro van het budget komt van het beleidsdomein MOW, 15 miljoen euro van VLAIO, en 10 miljoen euro van het departement omgeving. Daarbovenop stelt de provincie 5 miljoen euro ter beschikking voor kortetermijnmaatregelen. Welke budgetten worden verschoven, maakt deel uit van de opmaak van het definitief op te maken GIP 2024.

Hieronder vindt u een overzicht van de investeringskredieten die van 2014 t.e.m. 2023 door de VMM werden besteed aan investeringsprojecten in het IJzerbekken. Het cijfer is excl. kosten voor slibuimingen, aankopen en onderhoudswerken.

Project	Jaar	Bedrag (euro)
Aanleg waterkeringsdijken Blankaartbekken (IJzer) te Diksmuide (aandeel VMM)	2016	392.000
Bouw van een pompgemaal met boezem op het Engelandelft (Blankaartbekken) (elektromechanica)	2016	733.000
Ecologische oeverherinrichting en sanering vismigratieknelpunten op de Kemmelbeek	2016	526.000
Bouw van een noodpompstation op het Camerlinckxgeleed in Oostende (bouwkunde en elektromechanica)	2017	2.846.000
Bouw van een pompgemaal met boezem op het Engelandelft (Blankaartbekken) (bouwkunde)	2017	863.000
Bouwen van 4 gemaaltjes in het dijklichaam te Woumen	2017	632.154
Aanleg waterberging op IJzerwegbeek	2019	108.000
Verbeteren energie-efficiëntie pompgemaal op Grote Beverdijkvaart	2019	105.000
Aanleg visveilige pompen Woumen (IJzer) (aandeel VMM)	2021	807.000
Herinrichting van de Handzamevaart	2021	966.700
Opwaardering Grote Beverdijkvaart (verbreding opwaarts Nieuwpoort)	2022	2.237.567
Natuurvriendelijk oeverherstel Koolhofvaart	2022	950.507
EM Vervanging aandrijving schuiven Moerdijkvaart	2023	414.106
Veurne-ambachtgemaal Vervanging HS installatie en aanpassing LS installatie	2023	465.914

Hieronder vindt u een overzicht van de door De Vlaamse Waterweg nv (DVW) uitgevoerde werken (2014-2023).

Eenmalige ingrepen:

- Baggerwerken IJzer sinds 2013 (ca. 2 mio euro)
 - 2014: 31.000 m³, zone Fintele sluis en enkele drempels

- o 2018-2019: 45.000 m³, zone E40 tot Fintele sluis (voornamelijk drempels wegwerken)
- Overige baggerwerken op waterwegen in het IJzerbekken (ca. 2,5 mio euro)
 - o 2016: Kanaal Plassendale Nieuwpoort: 23.000 m³ (drempels wegwerken, na peilingen)
 - o 2023: Kanaal Ieper-Ijzer: 6.000 m³
Eerste fase in uitvoering vanaf kanaalkom Ieper
- Recente infrastructurele ingrepen
 - o Vernieuwen van sluisdeuren en schuiven Ganzenpoot - complex Nieuwpoort
 - o Herstelling oevers ter hoogte van Ganzenpoot n.a.v. de schade ingevolge de wateroverlast 2021
 - o Herstelling schade na wateroverlast november 2023 : ca. 4 mio euro

Recurrente jaarlijkse werken op basis van raamcontract:

- Onderhoud en dringende interventies: ca. 800.000 euro/jaar
- Groenonderhoud: ca. 365.000 euro/jaar
- Verwijderen van drijvend vuil en andere obstakels: ca. 65.000 euro/jaar

De beschikbare informatie vanuit het programmamanagement voor de Blue Deal laat alleen toe om een verdeling te maken op provincieniveau op basis van het aantal uitvoeringsprojecten die met Blue Deal-middelen (budget van 2020 t.e.m. 2022) gefinancierd worden. Van de 525 uitvoeringsprojecten is ruim een vijfde (of 109 projecten) gelegen in West-Vlaanderen. Daarvan zijn er 32 gelegen in het IJzerbekken, 45 in het Leiebekken, 28 in het bekken van de Brugse Polders en 4 in het Bovenscheldebekken.

2. De recente wateroverlastgebeurtenissen hebben de nood aan een structurele, legislatuur overschrijdende financiering, zoals een waterzekerheidsfonds, bevestigd. Het advies 'Weerbaar Waterland' kwam ook tot die vaststelling. Gelet op de uitdagingen en de inspanningen die we moeten leveren de komende jaren, ben ik zeker voorstander van de oprichting van een waterzekerheidsfonds.
3. In de commissie heeft de co-voorzitter aangehaald dat het advies gebaseerd is op het advies van het expertenpanel hoogwaterbeveiliging ('Weerbaar Waterland'). Het Waterwetboek werd niet vermeld tijdens de hoorzitting.

De taskforce had als doelstelling om op korte termijn (binnen 1 maand) een advies op te leveren voor de korte en lange termijn. Hierbij is vooral informatie ingewonnen van de waterbeheerders en de steden en gemeenten in de Westhoek. Na elke samenkomst van de taskforce werd er ook door de co-voorzitters teruggekoppeld naar de steden en gemeenten, en op 15 december 2023 werd ook teruggekoppeld over de resultaten van de taskforce op het bekkenbestuur van het IJzerbekken.

In het adviesrapport 'Weerbare Westhoek' is er ook duidelijk aandacht geschonken aan de governance voor de verdere uitrol van de maatregelen op het terrein. Hierbij wordt vooral gebruikgemaakt van de bestaande overlegstructuren, zoals het bekkenbestuur. Binnen deze overlegstructuren is er een brede sectorale vertegenwoordiging, zodat de belangen, inzichten en ervaringen in de verdere uitrol van de maatregelen kunnen meegenomen worden, zeker voor de lange termijn.

4. Lokale expertise dient begrepen te worden als kennis van de lokale waterbeheersing en het watersysteem. Deze kennis wordt verankerd in de werking van de centrale via opleiding, procedures en werkinstructies.

De visie van DVW is om alle beweegbare kunstwerken op termijn te bedienen vanuit drie bedieningscentrales. De kunstwerken uit het IJzerbekken zullen bediend worden vanuit een afstandsbedieningscentrale in Evergem. Noodzakelijke lokale interventies zullen gebeuren door ofwel eigen interventieploegen, ofwel door aannemers aangeduid via onderhoudscontracten.

5. Zie bijlage.

De totale afvoercapaciteit van de site Ganzenpoot bedraagt 6.000.000m³/dag. De vertaling van deze totale afvoercapaciteit naar de individuele stuwen+sluizen (in geval van open sas) is als volgt:

- Gravensas (afvoer Kanaal Plassendale-Nieuwpoort): 5m³/s
- Ieperstuw en -sas: 50m³/s met pieken tot 150m³/s
- Veurnestuw en -sas (afvoer Lokanaal en Kanaal Nieuwpoort-Duinkerke): 20m³/s
- Nieuwpoortsluis (afvoer Kanaal Nieuwpoort-Duinkerke): 5m³/s
- Fintelestuw (afvoer IJzer): 15m³/s

Alle sluizen en stuwen zijn operationeel.

6. Onderstaande tabel toont de sluizen waar van 2019 tot 2022 mobiele pompen werden ingezet, met het gezamenlijk pompdebiet.

		2019	2020	2022
Sluis Wijnegem	Albertkanaal	6,10 m ³ /s	10,00 m ³ /s	5,07 m ³ /s
Sluis Olen	Albertkanaal		3,60 m ³ /s	
Sluis Diepenbeek	Albertkanaal	4,00 m ³ /s	4,34 m ³ /s	
Sluis Genk	Albertkanaal	4,10 m ³ /s	4,70 m ³ /s	5,00 m ³ /s
Sluis Lembeek	Kanaal naar Charleroi			1,00 m ³ /s
Sluis Halle	Kanaal naar Charleroi			1,00 m ³ /s
Sluis Lot	Kanaal naar Charleroi			1,00 m ³ /s
Sluis Ruisbroek	Kanaal naar Charleroi			1,00 m ³ /s
Sluis Berendrecht	Port of Antwerp-Bruges			5,32 m ³ /s

Tijdens de wateroverlast in de Westhoek in november 2023 werden pompen ingezet van de Civiele Bescherming en van een private onderneming op basis van het raamcontract van DVW.

Eén van de acties van het advies 'Weerbare Westhoek' houdt in dat o.b.v. de analyse van de wateroverlast zal nagegaan worden op welke plaatsen er behoefte is aan vaste pompinstallaties en of er nood is aan een raamcontract voor de installatie van mobiele pompen. Een onderdeel van die analyse is het bepalen van de vereiste pompcapaciteit.

BIJLAGE

[Overzicht sluizen en stuwen op het IJzerbekken](#)